इत्यादिपर्व्वणि सम्भवपर्व्वणि पाण्डुपृथासंवादे विंशत्यधिकशततोऽध्यायः ॥ १२० ॥

वैशम्पायन उवाच । एवमुक्ता महाराज कुन्ती पाण्डुमभाषत । कुरूणामृषभं वीरं तदा भूमिपतिं पतिं । ४९८०

न मामर्हसि धर्म्मज्ञ वक्तुमेवं कथञ्चन । धर्म्मपत्नीमभिरतां त्वयि राजीवलोचने ।

त्वमेव तु महाबाहो मय्यपत्यानि भारत । वीर वीर्य्योपपन्नानि धर्म्मतो जनयिष्यसि ।

स्वर्गं मनुजशार्दूल गच्छेयं सहिता त्वया । अपत्याय च माङ्गच्छ त्वमेव कुरुनन्दन ।

नह्यहं मनसाऽप्यन्यं गच्छेयं त्वदृते नरं । त्वत्तः प्रतिविशिष्टश्च कोऽन्योऽस्ति भुवि मानवः ।

इमाञ्च तावद्धर्म्मात्मन् पौराणीं शृणु मे कथां । परिश्रुतां विशालाञ्च कीर्त्तयिष्यामि यामहं । ४९८५

व्युषिताश्व इति ख्यातो बभूव किल पार्थिवः । पुरा परमधर्म्मिष्ठः पूरोर्व्वंशविवर्द्धनः ।

तस्मिंश्च यजमाने वै धर्म्मात्मनि महाभुजे । उपागमंस्ततो देवाः सेन्द्रा देवर्षिभिः सह ।

अमाद्यदिन्द्रःसोमेन दक्षिणाभिर्द्विजातयः । व्युषिताश्वस्य राजर्षेस्ततो यज्ञे महात्मनः । देवा ब्रह्मर्षयश्चैव चक्रुः कर्म्म स्वयं तदा ।

व्युषिताश्वस्ततो राजन्नतिमर्त्यान् व्यरोचत । सर्व्वभूतान् प्रति यथा तपनः शिशिरात्यये ।

स विजित्य गृहीत्वा च नृपतीन्राजसत्तम । प्राच्यानुदीच्यान् पाश्चात्यान् दाक्षिणात्यानकालयत् । ४९९०

अश्वमेधे महायज्ञे व्युषिताश्वः प्रतापवान् । बभूव स हि राजेन्द्रो दशनागबलान्वितः ।

अत्र गाथा गायन्ति ये पुराणविदो जनाः । व्युषिताश्वे यशोवृद्धे मनुष्येन्द्रे कुरूद्वह ।

व्युषिताश्वः समुद्रान्तां विजित्येमां वसुन्धरां । अपालयत्सर्व्ववर्णान् पिता पुत्रानिवौरसान् ।

यजमानो महायज्ञे ब्राह्मणेभ्यो धनं ददौ । अनन्तरत्नान्यादाय स जहार महाक्रतून् ।

सुषाव च बहून्सोमान्सोमसंस्थास्ततान च । आसीत्काक्षीवती चास्य भार्य्या परमसम्मता । भद्रा नाम मनुष्येन्द्र रूपेणासदृशी भुवि । ४९९५

कामयामासतुस्तौ च परस्परमितिश्रुतं । स तस्यां कामसम्पन्नो यक्ष्मणा समपद्यत ।

तेनाचिरेण कालेन जगामास्तमिवांशुमान् । तस्मिन्प्रेते मनुष्येन्द्रे भार्य्याऽस्य भृशदुःखिता ।

अपुत्रा पुरुषव्याघ्र विललापेति नः श्रुतं । भद्रा परमदुःखार्त्ता तन्निबोध जनाधिप ।

॥ भद्रोवाच ॥ नारी परमधर्म्मज्ञ सर्व्वा भर्त्रविनाकृता । पतिं विना जीवति या न सा जीवति दुःखिता । ५०००

पतिं विना मृतं श्रेयो नार्य्याः क्षत्रियपुङ्गव । त्वद्गतिं गन्तुमिच्छामि प्रसीदस्व नयस्व मां ।

त्वया हीना क्षणमपि नाहं जीवितुमुत्सहे । प्रसादं कुरु मे राजन्नितस्त्वरं नयस्व मां ।

पृष्ठतोऽनुगमिष्यामि समेषु विषमेषु च । त्वामहं नरशार्दूल गच्छन्तमनिवर्त्तितुं ।

छायेवानुगता राजन्सततं वशवर्त्तिनी । भविष्यामि नरव्याघ्र नित्यं प्रियहिते रता ।

अद्य प्रभृति मां राजन् कष्टा हृदयशोषणाः । आधयोऽभिभविष्यन्ति त्वामृते पुष्करेक्षण ।

अभाग्यया मया नूनं वियुक्ताः सहचारिणः । तेन मे विप्रयोगोऽयमुपपन्नस्त्वया सह । ५००५

विप्रयुक्ता तु या पत्या मुहूर्त्तमपि जीवति । दुःखं जीवति सा पापा नरकस्येव पार्थिव ।